

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА НАПРЯМКИ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ

Н. С. Приймак, д. е. н., доцент, ДонНУЕТ ім. М. Туган-Баранговського, priymak@donnuet.edu.ua, orcid.org/0000-0002-0313-2581,

О. А. Ніколайчук, к. е. н., доцент, ДонНУЕТ ім. М. Туган-Баранговського, nikolaichuk@donnuet.edu.ua, orcid.org/0000-0002-7197-4713,

І. В. Олініченко, к. е. н., доцент, приватний підприємець, irinaolinichenko097@gmail.com

Методологія дослідження. Результати проведеного дослідження отримані за рахунок застосування методів: аналізу – для оцінювання тенденцій розвитку готельно-ресторанного бізнесу регіону; порівняння – для визначення рівня співпадіння тенденцій розвитку сфери господарювання та ключових показників розвитку регіону; узагальнення – для встановлення ключових проблем розвитку готельно-ресторанного бізнесу регіону.

Результати. На основі аналізу ключових показників функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу Дніпропетровської області за 2017–2019 роки (кількості підприємств досліджуваної галузі, їх структури за видами та масштабами діяльності, чисельності зайнятих трудових ресурсів, динаміки фінансових результатів діяльності та рентабельності) доведено, що дана сфера господарювання у регіоні знаходиться в кризовому стані та потребує підтримки та стимулювання свого розвитку на стратегічному рівні.

Для забезпечення стабільності розвитку та створення сприятливих умов ефективної організації підприємств готельного господарства запропоновано дві групи заходів, які передбачають, з одного боку, активізацію менеджменту підприємств даної сфери, а з іншого – розробку стратегічно-орієнтованих заходів пролонгованого характеру на рівні держави та регіонального управління. Перша група заходів дозволить досягти ефективної організації підприємств даного бізнесу, а друга – сформулювати умови функціонування готельно-ресторанного бізнесу на засадах конкурентоспроможності та високих стандартів обслуговування.

Новизна. Проведене дослідження дозволило виявити регіональні особливості функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу, які було покладено у основу формування стратегічно-орієнтованих заходів розвитку готельно-ресторанного бізнесу з урахуванням автентичних потреб регіонального утворення та вимог сьогодення.

Практична значущість. Отримані результати аналізу особливостей та результатів функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу Дніпропетровської області дозволяють визначити об'єктивний стан даної сфери господарювання регіону та використати їх для розробки програм розвитку та підтримки готельного господарства та ресторанного бізнесу в постпандемійний період.

Ключові слова: готельно-ресторанний бізнес, організація готельного господарства, туризм, управління, регіональне управління, розвиток, стратегічні програми, ефективність.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток економіки, зміни та перебудови, які відбуваються як у економічній системі України, так і у глобальному економічному просторі зумовлюють необхідність перегляду ключових акцентів стабілізації та розвитку національної економіки. Україна традиційно

відноситься до переліку промислово-орієнтованих підприємств, але динаміка ключових показників, які характеризують розвиток країни (реальний ВВП сезонного фактору) у порівнянні із I кварталом країни (у постійних цінах 2016 року) у II кварталі 2020 року зменшився на 9,9% (з урахуванням

2020 року і на 11,4% проти II кварталу 2019 року [1]) доводить необхідність пошуку нових шляхів та напрямів зростання, в першу чергу за рахунок ефективного використання всіх внутрішніх ресурсів, а також розвитку туризму та сфери обслуговування.

Дніпропетровська область, яка традиційно сприймається як суто-промисловий регіон, має всі потенційні можливості для розвитку туристичної сфери, в т. ч. і через інструменти удосконалення готельного господарства та інших місць тимчасового розміщення. Розвиток зазначених напрямків діяльності у сучасних умовах COVID-обмежень може стати, попри певні карантинні складнощі, напрямом антикризової програми розвитку регіону за рахунок диверсифікації напрямів формування доходів області. Проте, розвиток готельного господарства на регіональному рівні потребує розв'язання цілого кола проблем, актуальних для всієї індустрії гостинності України, а саме: доведення якості готельних послуг до європейського рівня, забезпечення гнучкості цінової політики готелів, широке використання маркетингових технологій в ході організації збуту готельних послуг, підвищення прибутковості готельного бізнесу, залучення інвестицій у галузь і т. ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження регіонального ринку готельних послуг та організації готельного господарства Дніпропетровської області пов'язана ще із однією проблемою – відсутністю системних досліджень даних процесів саме на рівні області. Окремі напрямки та специфіку організації готельного господарства досліджувалися такими науковцями як С. Г. Захарова [1], В. М. Зайцева [7], О. Д. Король [8], І. В. Лебедев [9] та ін. Проте, надзвичайний динамізм зовнішнього середовища, непередбачувані сценарії розвитку економічних систем та конкурентних умов господарювання забезпечують постійну актуальність подальших досліджень даного напрямку.

Формулювання мети статті. Метою даного дослідження виступає вивчення специфіки організації готельного господарства Дніпропетровської області та визначення напрямів ефективного її розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Україна має дуже сприятливі умови

і багаті рекреаційні ресурси для розвитку туристичного бізнесу, але законодавча база та несприятлива ситуація у країні зупиняють процес розвитку готельно-ресторанної індустрії. Тобто для вирішення питання розвитку готельно-ресторанного бізнесу необхідно стабілізувати надзвичайне положення в країні, налагодити економіко-політичну ситуацію в країні та оновити і покращити законодавчу базу управління туристичної діяльності, що дасть можливість для підвищення ефективності ведення готельно-ресторанного бізнесу та залучення закордонних та вітчизняних інвестицій» [1, с.52]. Цілком погоджуючись із зазначеним, додатково варто застосовувати важелі стимулювання розвитку готельно-ресторанного бізнесу у регіонах, де туристичний бізнес не є профільним, традиційно-розвинутим, що дозволить забезпечити не тільки зростання економіки регіону, але й економіки держави в цілому. Одним із таких регіонів може стати Дніпропетровська область.

Дніпропетровщина – область контрастів. Її оточують індустріальні міста й пригломшливі пейзажі, архітектурні пам'ятки та місця козацької слави. Займаючи 5,3% території з часткою населення 7,6%, Дніпропетровська область є одним з провідних регіонів України. Її внесок у валовий регіональний продукт держави становить більше 10% і значною мірою визначає загальну ситуацію в державі. Дніпропетровщина самодостатній регіон з потужним промисловим та науковим потенціалом, розвинутим сільськогосподарським виробництвом, високим рівнем розвитку транспорту і зв'язку, вигідним географічним положенням та багатими природними ресурсами [5].

Окрім промислового потенціалу, Дніпропетровська область має ряд принад, які можна вважати туристичними перлинами, до яких відносять: ботанічний сад у Кривому Розі, «Справжній Марс» у Кривому Розі, зоопарк села Хащове «Три ведмеді», Самарський Пустинно-Миколаївський монастир, курорт «Солоний лиман», перлину степової України с. Токівське, Свято-Покровський храм у Рубановському, Свято-Троїцький собор і т. і. [5].

Наведена інформація дозволяє дійти висновку, що область наділена як промисловим потенціалом, так і потенціалом розвитку туризму, тобто має передумови для розвитку готельно-ресторанного бізнесу регіону за рахунок бізнес-гостів та внутрішніх туристів (в умовах пандемії, залучення зовнішніх іно-

земних туристичних потоків не є актуальним та здійсненим).

Сучасний стан розвитку готельного бізнесу у Дніпропетровській області не можна визнати задовільним, що доводить динамічний аналіз ключових показників діяльності галузі господарювання (табл. 1).

Таблиця 1
Основні показники діяльності готельного господарства Дніпропетровської області за 2010–2019 рр.

Показник	2010 р.	2018 р.	2019 р.	Відх. 2019/2018, %	Відх. 2019/2010, %
Кількість готелів та інших місць для тимчасового проживання, од.	121	93	106	13,98	-12,40
Кількість номерів, од.	135125	11826	13070	10,52	-90,33
Обслуговано приїжджих, тис. осіб	161,9	13,07	383,91	2837,34	137,13

Джерело: [2]

Дані табл. 1 вказують, що за 2010–2019 рр. кількість готелів та інших місць для тимчасового проживання у області скорочувалася (на 12,4%), та на кінець 2019 року становила 106 од. Основними причинами такого зниження стали процеси загальної дестабілізації економічної ситуації у країні, переважання зовнішнього туризму над внутрішнім, військовий конфлікт на Сході України, соціальна напруженість в країні та регіоні, падіння платоспроможного попиту, відсутність чіткого механізму підтримки готельного господарства з боку держави та регіону, низька дієвість діючої законодавчої бази яка регулює діяльність засобів розміщування і т. д.

Номерний фонд підприємств готельного господарства теж має тенденцію до скорочення: у досліджуваному періоді на

90,33%. У області номерний фонд готельного господарства переважно представлений номерами вищої, першої, другої та третьої категорій, причому виключенням є номерний фонд м. Дніпро, де переважають номери вищої категорії. При цьому кількість обслуговування приїжджих за офіційною статистичною інформацією зростає майже у 2,4 рази у досліджуваному періоді, що дозволяє дійти висновку про наявність зростаючого попиту на послуги розміщення.

Для подальшого дослідження підприємств готельно-ресторанного бізнесу Дніпропетровської області доцільно проаналізувати показники, які характеризують динаміку та видові групи діючих підприємств (табл. 2).

Таблиця 2
Динаміка кількості підприємств з тимчасового розміщування й організації харчування у Дніпропетровській області з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2017–2019 рр., од.

Показник	Роки			Відхилення за роками, +/-%		
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2017
1	2	3	4	5	6	7
Кількість підприємств всього	394	386	413	-2,03	6,99	4,82
великі	0	0	0	-	-	-
у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	-	-	-	-	-	-
середні	17	17	14	-	-17,65	-17,65

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7
у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	4,3	4,4	3,4	0,10	-1,00	-0,90
малі	377	369	399	-2,12	8,13	5,84
у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	95,7	95,6	96,6	-0,10	1,00	0,90
з них мікропідприємства	306	293	326	-4,25	11,26	6,54
у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності	77,7	75,9	78,9	-1,80	3,00	1,20

Джерело: [3]

Дані табл. 2 доводять, що загальна кількість підприємств з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області у 2017–2019 роках зростає із 394 од. до 413 од., тобто приріст становить 4,82%. При цьому, всі підприємства належать до середніх та малих підприємств. Відсутність великих підприємств пояснюється невеликими потоками бізнес-клієнтів та туристів у області.

Кількість середніх підприємств з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області за три роки знижується із 17 до 14 (на 17,65%), а їх питома вага у загальній кількості підприємств даного типу становить 3,4% проти рівня 4,3% у 2017 році (зниження частки на 0,95 за три роки).

При цьому чисельність малих підприємств зростає на 5,84% та на кінець 2019 року становить 399 од. Питома вага таких підприємств у загальній кількості підприємств досліджуваного виду діяльності становила на кінець 2019 року 96,6%, що вище частки у 2017 році на 0,9%, тобто можна констатувати зростання кількості малих підприємств з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області у 2017–2019 рр. Із чисельності малих підприємств з тимчасового розміщення й організації харчування 81,71% у 2019 році – це мікропідприємства. Загальна частка мікропідприємств у кількості підприємств з тимчасового розміщення й організації харчування у області становить 78,9%, що більше рівня 2017 року на 1,2%.

Зростання чисельності малих та мікропідприємств з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області пов'язане із комплексом факторів:

– відсутністю достатнього попиту на послуги розміщення та харчування, які б задовольнили умовам організації великих підприємств;

– більший спектр послуг та підвищена мобільність малих та мікропідприємств які мають більше адаптаційних можливостей для задоволення потреб клієнтів із різними споживчими потребами;

– гнучка цінова політика малих та мікропідприємств, нижчі рівні цін;

– спрощений режим оподаткування.

Характеризуючи готельно-ресторанний бізнес Дніпропетровської області варто дослідити чисельність трудових ресурсів, задіяних у даній сфері господарювання за даними табл. 3.

З табл. 3 видно, що кількість трудових ресурсів, задіяних у наданні послуг з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області у 2019 році становить 5937 осіб, що більше рівня 2017 року на 11,08%. У середніх підприємствах у 2019 працює 58,1 % осіб, задіяних у галузі, що на 4,59% більше ніж у 2017 році. У малих підприємствах у 2019 році працює 41,9% трудових ресурсів галузі, що на 19,52% більше рівня 2017 року, в т. ч. у мікропідприємствах працює 15,8% трудових ресурсів галузі, що на 31,06% більше ніж у 2017 році. Отже, можна констатувати, що найбільша зайнятість трудових ресурсів, задіяних у наданні послуг з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області спостерігається в діяльності середніх підприємств. Загальна тенденція зростання кількості зайнятих у досліджуваній галузі доводить зростання інтересу до даного виду діяльності та підвищення попиту на трудові ресурси даної галузі.

Таблиця 3

Чисельність трудових ресурсів, задіяних у наданні послуг з тимчасового розміщування й організації харчування у Дніпропетровській області у 2017–2019 рр., осіб

Показник	Роки			Відхилення за роками, +/-%		
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2017
Кількість зайнятих всього, в т. ч.	5345	5986	5937	11,99	-0,82	11,08
у великих підприємствах	0	0	0	-	-	-
у % до заг. кількості зайнятих працівників відповідного виду діяльності	-	-	-	-	-	-
у середніх підприємствах	3265	3715	3415	13,78	-8,08	4,59
у % до заг. кількості зайнятих працівників відповідного виду діяльності	61,1	62,1	58,1	1,00	-4,00	-3,00
у малих підприємствах	2080	2271	2486	9,18	9,47	19,52
у % до заг. кількості зайнятих працівників відповідного виду діяльності	38,9	37,9	41,9	-1,00	4,00	3,00
з ниху мікропідприємствах	718	770	941	7,24	22,21	31,06
у % до заг. кількості зайнятих працівників відповідного виду діяльності	13,4	12,9	15,8	-0,50	2,90	2,40

Джерело: [3]

На наступному етапі дослідження варто за даними табл. 4 вивчити показники, що характеризують фінансові результати діяльності підприємств, які здійснюють надання

послуг з тимчасового розміщування й організації харчування у Дніпропетровській області.

Таблиця 4

Фінансові результати підприємств, які здійснюють надання послуг з тимчасового розміщування й організації харчування у Дніпропетровській області у 2017–2019 рр.

Показник	Роки			Відхилення за роками, +/-%		
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2019/2017
Обсяг реалізованої продукції (послуг), тис. грн.	1914485	1719591,7	1249448,6	-10,18	-27,34	-34,74
Частка у реалізованій продукції регіону, %	0,21	0,16	0,11	-0,05	-0,05	-0,10
Підприємства які одержували прибуток, %	70,8	72	69,9	1,20	-2,10	-0,90
Підприємства які одержували збиток, %	29,2	28	30,1	-1,20	2,10	0,90
Рентабельність операційної діяльності, %	-1,3	0	3,1	1,30	3,10	4,40

Джерело: [3]

Аналіз даних табл. 4 дозволяє дійти висновків, що вартість реалізованої продукції (послуг) підприємств, які здійснюють надання послуг з тимчасового розміщування й організації харчування у Дніпропетровській області у 2017-2019 р. знижується на 34,74%, що є результатом щорічного падіння за три роки. При цьому, частка реалізованої продукції (послуг) галузі у загальному обсязі реалізації продукції регіону становить 0,21–0,11% у аналізованому періоді та знижується на 0,1%, що є наслідком, з одного боку, падіння вартості наданих послуг, а з іншого –

зростанням вартості реалізованої промислової продукції регіону [5].

Співвідношення підприємств, які мають результатом діяльності прибуток, та підприємств, які мають результатом діяльності збиток, становить 7:3 у 2017–2019 роках, та за результатами функціонування підприємств у 2019 році частка прибуткових підприємств становить 69,9% та вона є меншою на 0,9% за частку прибуткових підприємств 2017 року; частка збиткових підприємств становить 30,1% та вона приростає на 0,9% за три роки. Зниження частки прибуткових підприємств, та відповідно, зростання частки

збиткових, безумовно, є негативним явищем та потребує впровадження ряду заходів підтримуючого характеру з боку держави та органів регіонального управління.

Аналіз показника рентабельності операційної діяльності підприємств, які здійснюють надання послуг з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області у 2017–2019 році показує, що лише у 2019 році діяльність була рентабельною – рівень рентабельності становив 3,1%, що вище рівня 2017 року на 4,4%. Для порівняння, у 2019 році середній рівень рентабельності діяльності підприємств регіону становив 9,7%, рентабельність операційної діяльності у промисловості становила 5,8%, у будівництві 4,5%, у оптовій та роздрібній торгівлі 38,5% [5]. Порівняння показників рентабельності операційної діяльності із аналогічними показниками у інших галузях дозволяє стверджувати, що дана діяльність не може вважатися високорентабельною, але при цьому, від’ємні значення рентабельності у 2017–2018 роках пояснюють зниження кількості підприємств, які надають послуги з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області.

Висновки. Отже, оцінювання результатів діяльності підприємств, які здійснюють надання послуг з тимчасового розміщення й організації харчування у Дніпропетровській області доводить кризовий стан даної галузі у 2017–2019 роках, який був підсилений карантинними обмеженнями 2020 року. Галузь потребує підтримки та стимулювання розвитку, але не за допомогою наявних інструментів [6], а завдяки стратегічній програмі, яка буде містити дві комплексні групи заходів: підприємницькі та державні (регіональні). На рівні менеджменту кожного окремого доцільним є впровадження заходів, які забезпечать розвиток даної сфери господарювання та ефективну її організацію: максимальна диверсифікація надання послуг підприємствами, як у розрізі їх асортиментного наповнення, так і у цінній сфері; зростання якості надання послуг, доведення їх до європейських стандартів та максимальної відповідності критеріям зірковості; з максимізація ефективності організації бізнес-процесів

готельно-ресторанного господарства; використання концепції маркетингу як центрального інструменту управління закладами готельно-ресторанного бізнесу; постійний розвиток персоналу, його професійна підготовка та перепідготовка, забезпечення їх індивідуальних компетентностей.

На макрорівні та на рівні регіонального управління Дніпропетровської області доцільним є впровадження ряду стратегічно-орієнтованих заходів із пролонгованим характером, а саме: удосконалення нормативно-правової бази функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні; підвищення ролі контролю та активізація контролюючих органів щодо дотримання параметрів якості їхньої діяльності та норм антімонопольного законодавства; налагодження системи надходження достовірної статистичної звітності щодо результатів діяльності на рівні держави та регіонів; розвиток наукового підґрунтя функціонування готельно-ресторанного бізнесу в Україні, стимулювання освіти як бази для підготовки кадрів для готельно-ресторанного бізнесу; створення спеціального режиму оподаткування, в т. ч. тих, що функціонують із участю іноземного капіталу; розробка реалістичних програм розвитку готельно-ресторанного бізнесу, їх прив’язка до реальних потреб підприємств та потреб промисловості регіону.

Література

1. Захарова С. Г. Аналіз впливу факторів зовнішнього середовища на розвиток готельно-ресторанного господарства України / С. Г. Захарова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія: Державне управління. – 2015. – Т. 263. – Вип. 252. – С. 78–83.
2. Готелі та інші місця для тимчасового проживання Дніпропетровської області. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dneprstat.gov.ua/statinfo/tur/tur3.htm>
3. Діяльність підприємств Дніпропетровської області. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dneprstat.gov.ua/statinfo/rpid/>
4. Аналіз стану та визначення тенденцій соціально-економічного розвитку Дніпропетровської області та її адміністративно-територіальних одиниць за 2014–2018 роки. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/analizStanuTaviznachennjaTendenciya_2019.pdf

5. Сайт Дніпропетровської обласної державної адміністрації. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/dnipropetrovshina/ekonomichnij-potencial>

6. Програма розвитку туризму у Дніпропетровській області. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/x-sesiya/246-10vii-11-10-2017/>

7. Зайцева В. М. Шляхи вдосконалення систем страхування в туризмі / В. М. Зайцева // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №10. – С. 335–338.

8. Географічні аспекти розвитку туризму (на прикладі України та Польщі): монографія / Король О. Д., Руденко В. П., Хомут З. І. та ін. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2010. – 344 с.

9. Лебедев І. В. Сталий розвиток туризму: досвід Європейського Союзу і завдання для України / І. В. Лебедев // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2018. – №3 (67). – С. 162–173.

References

1. Zakharova, S.H. (2015). Analiz vplyvu faktoriv zovnishnoho seredovyshcha na rozvytok hotelno-restorannoho hospodarstva Ukrainy. Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia». Seriya: Derzhavne upravlinnia, T. 263, Issue 252, pp. 78-83.

2. Hoteli ta inshi mistsia dlia tymchasovoho prozhyvannia Dnipropetrovskoi oblasti. Retrieved from <http://www.dneprstat.gov.ua/statinfo/tur/tur3.htm>

3. Diialnist pidpriemstv Dnipropetrovskoi oblasti. Retrieved from <http://www.dneprstat.gov.ua/statinfo/rpid/>.

4. Analiz stanu ta vyznachennia tendentsii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Dnipropetrovskoi oblasti ta yii administratyvno-terytorialnykh odynytys za 2014-2018 roky. Retrieved from https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/analizStanuTaviznachennjaTendenciy_2019.pdf

5. Sait Dnipropetrovskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii. Retrieved from <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/dnipropetrovshina/ekonomichnij-potencial>

6. Prohrama rozvytku turyzmu u Dnipropetrovskiy oblasti. Retrieved from <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/x-sesiya/246-10vii-11-10-2017/>

7. Zaytseva, V.M. (2016). Shliakhy vdoskonalennia system strakhuvannia v turyzmi. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky, (10), 335-338.

8. Korol, O.D., Rudenko, V.P., Khomut, Z.I. & «et al». (2010). Heohrafichni aspekty rozvytku turyzmu (na prykladi Ukrainy ta Polshchi). Chernivtsi: Chernivetskyi natsionalnyi universytet.

9. Liebidiev, I.V. (2018). Stalyy rozvytok turyzmu: dosvid Yevropeyskoho Soiuzu i zavdannia dlia Ukrainy. Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen, 3 (67), 162-173.

РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ ГОСТИНИЧНО-РЕСТОРАННОГО БИЗНЕСА ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ И НАПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОГО ХОЗЯЙСТВА РЕГИОНА

*Н. С. Приймак, д. э. н., доцент, ДонНУЭТ им. М. Туган-Баранговского,
О. А. Николайчук, к. э. н., доцент, ДонНУЭТ им. М. Туган-Баранговского,
И. В. Олиниченко, к. э. н., доцент, частный предприниматель*

Методология исследования. Результаты проведенного исследования получены при применении методов: анализа – для оценки тенденций развития гостинично-ресторанного бизнеса региона; сравнения – для определения уровня совпадений тенденций развития сферы хозяйствования и ключевых показателей развития региона; обобщения – для установления ключевых проблем развития гостинично-ресторанного бизнеса региона.

Результаты. На основе анализа основных показателей функционирования предприятий гостинично-ресторанного бизнеса Днепропетровской области за 2017–2019 годы (количества предприятий исследуемой отрасли, их структуры по видам и масштабам деятельности, численности занятых трудовых ресурсов, динамики финансовых результатов деятельности и рентабельности) доказано, что данная сфера хозяйствования в регионе находится в состоянии кризиса и нуждается в поддержке и стимулировании своего развития на стратегическом уровне. Для обеспечения стабильности развития и создания благоприятных условий эффективной организации предприятий гостиничного хозяйства предложены две группы мероприятий, которые предусматривают, с одной стороны, активизацию менеджмента предприятий данной сферы, а с другой – разработку стратегически-ориентированных мероприятий пролонгированного характера на уровне государства и регионального управления. Первая группа мероприятий позволит достичь эффективной организации предприятий данного бизнеса, а вторая – сформировать условия функционирования гостинично-ресторанного бизнеса на основе конкурентоспособности и высоких стандартов обслуживания.

Новизна. Проведенное исследование позволило выявить региональные особенности функционирования предприятий гостинично-ресторанного бизнеса, которые были положены в основу формирования стратегически-ориентированных мероприятий развития гостинично-ресторанного бизнеса с учетом аутентичных потребностей региона и требований современности.

Практическая значимость. Полученные результаты анализа особенностей и результатов функционирования предприятий гостинично-ресторанного бизнеса Днепропетровской области позволяют определить объективное состояние данной сферы хозяйствования региона и использовать их для разработки программ развития и поддержки гостиничного хозяйства и ресторанного бизнеса в постпандемийный период.

Ключевые слова: гостинично-ресторанный бизнес, организация гостиничного хозяйства, туризм, управление, региональное управление, развитие, стратегические программы, эффективность.

DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS IN DNEPROPETROVSK OBLAST AND DIRECTIONS OF EFFECTIVE ORGANIZATION OF HOTEL FACILITIES IN THE REGION

N. S. Pryimak, D.E., Associate Professor, O. A. Nikolaichuk, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Donetsk National University of Economics and Trade named after Mikhail Tugan-Baranovsky, I. V. Olinichenko, Ph. D (Econ.), Associate Professor, private entrepreneur

Methods. The results of the research carried out in the article were obtained using the following methods: analysis – to assess the development trends of the hotel and restaurant business in the region; comparisons – to determine the level of coincidence of trends in the development of the economic sphere and key indicators of the development of the region; generalizations – to identify key problems in the development of the hotel and restaurant business in the region.

Results. Based on the analysis of the main indicators of the functioning of the enterprises of the hotel and restaurant business of the Dnipropetrovsk oblast for 2017–2019 (the number of enterprises in the studied industry, their structure by type and scale of activity, the number of employed labor resources, the dynamics of financial results of activities and profitability) it is proved that this sphere of economic activity in the region is in a state of crisis and needs support and stimulation of its development at the strategic level. To ensure the stability of development and favorable conditions for the effective organization of hospitality enterprises, two groups of measures have been proposed, which envisage, on the one hand, the activation of the management of enterprises in this sphere, and on the other, the development of strategically oriented actions of a prolonged nature at the state and regional government level. The first group of activities will help to achieve effective organization of enterprises in this business; the second is the formation of conditions for the functioning of the hotel and restaurant business based on competition and high standards of service.

Novelty. The study made it possible to identify the regional features of the functioning of the hotel and restaurant business, which were the basis for the formation of strategically oriented measures for the development of the hotel and restaurant business, taking into account the authentic needs of the region and the requirements of our time.

Practical value. The obtained results of the analysis of the characteristics and results of the functioning of the enterprises of the hotel and restaurant business in the Dnipropetrovsk oblast make it possible to determine the objective state of this sphere of the region's management and use them to set up programs for the development and support of the hotel industry and restaurant business in the post-pandemic period.

Keywords: hotel and restaurant business, organization of the hotel industry, tourism, management, regional management, development, strategic programs, efficiency.

Надійшла до редакції 10.09.20 р.